

**Koncepcia rozvoja kultúry
v mestskej časti Bratislava-Petržalka
s výhľadom do roku 2020**

Obsah materiálu:

1. Zámery a ciele dokumentu
2. Legislatívne východiská, popis kompetencií jednotlivých úrovní verejnej správy v oblasti kultúry
3. Východiská a charakteristiky súčasného stavu kultúry
4. Nástroje rozvoja kultúry
5. Strategické rámce rozvoja kultúry
6. Analýza východiskovej situácie stavu kultúry
7. Vízia, priority a strategické ciele rozvoja kultúry
8. Záver

ÚVOD

Napriek dnešnému trendu kultúru komercionalizovať, alebo ešte lepšie úplne vytlačiť z bežného života, stále sa potvrdzuje, že aká je kultúra, taký je celý národ. Národ, ktorý opustí svoju kultúru zvyčajne splynie s ostatnými. Kultúra je ako zložitý organizmus, ktorý obsahuje časť z každej spoločenskej vedy. Rôznorodosť kultúry predstavuje rozdiely medzi národmi, regiónmi, krajmi, mestami a dedinami. Cieľom tohto materiálu je zosumarizovať veci existujúce, ponúknuť celkový pohľad na hmotný, akým sú historické pamiatky, pamätníky a pod. aj nehmotný majetok, postupné zozbieranie materiálov o histórii, živote, rozvoji v tejto mestskej časti a jeho sprístupnenie širokej verejnosti. Tiež predstaviť predstavy a snahy na ich splnenie, ponúknuť verejnosti možnosť zapojenia sa do tvorenia kultúrnej spoločnosti na území Petržalky. Napriek nepriaznivej finančnej situácii je kultúra v Petržalke stále živým organizmom.

1. Zámery a ciele Koncepcie

- poznať legislatívne východiská pre rozvoj kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka
- analyzovať súčasný stav kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka
- systematicky dopĺňať informácie o stave kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka
- inovovať aktivity v oblasti kultúry v zariadeniach, ktorých zriaďovateľom je mestská časť Bratislava-Petržalka
- zabezpečiť podporu kultúry v záujme rozvoja života obyvateľov mestskej časti Bratislava-Petržalka
- zosumarizovať, udržiavať a obnovovať zoznam pamiatok, pamätihodností, pomníkov a pamätných tabúl na území mestskej časti Bratislava-Petržalka
- načrtnúť ďalšie smerovanie kultúrno-osvetovej činnosti v mestskej časti Bratislava-Petržalka do roku 2020
- ponúknuť verejnosti možnosť zapojenia sa do procesu vytvárania kultúrneho života, formou nápadov, postrehov, informácií, alebo priamo realizáciou aktivít
- pripraviť stratégie rozvoja kultúrno-osvetovej činnosti v mestskej časti Bratislava-Petržalka.

2. Legislatívne východiská a popis kompetencií jednotlivých úrovní verejnej správy v oblasti kultúry

2.1. Kompetencie miestnej územnej samosprávy v oblasti kultúry

Mestská časť Bratislava-Petržalka bola zriadená zákonom Slovenskej národnej rady č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave dňom 24. novembra 1990.

Kompetencie mestskej časti v oblasti kultúry upravuje zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a ďalšie právne predpisy v oblasti kultúry a športu.

Kompetenciami obcí sú:

- zriaďovanie obecných a školských knižníc, osvetových stredísk a osvetových zariadení, múzeí, galérií a divadiel
- utváranie podmienok na kultúrnu a osvetovú činnosť (v rámci osvetovej činnosti záujmovo-umeleckú, kultúrno-výchovnú a kultúrno-spoločenskú činnosť, vzdelávanie a voľno-časové aktivity)
- zabezpečovanie výstavby, údržby a správy verejných priestranstiev, kultúrnych zariadení a kultúrnych pamiatok vo vlastníctve obce
- vytváranie podmienok na ochranu pamiatkového fondu a pamiatkových území na území obce
- vedenie obecnej kroniky
- zostavovanie zoznamov pamätihodností obce.

2.2. Kompetencie regionálnej územnej samosprávy v oblasti kultúry

Upravuje ich zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov, zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov a ďalšie právne predpisy v oblasti kultúry.

Kompetenciami vyšších územných celkov sú:

- zriaďovanie regionálnych knižníc, regionálnych osvetových stredísk vrátane zriaďovania hvezdárni a planetárií, múzeí, galérií a divadiel,
- vyšší územný celok vytvára podmienky na tvorbu, prezentáciu a rozvoj kultúrnych hodnôt a kultúrnych aktivít na území kraja,
- podporuje ochranu pamiatkového fondu a kultúrneho dedičstva na území kraja.

2.3. Kompetencie štátnej správy a ústredných orgánov štátnej správy v oblasti kultúry

Upravuje ich zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. Oblasťami v ktorých môže byť uplatnená konkrétna kompetencia ústredných orgánov štátnej správy v oblasti kultúry sú:

- štátny jazyk
- ochrana pamiatkového fondu, kultúrneho dedičstva a knihovníctva
- umenie
- autorské právo a jemu príbuzné práva
- osvetová činnosť a ľudová umelecká výroba
- podpora kultúry národnostných menšín
- podpora kultúry Slovákov žijúcich v zahraničí
- prezentácia slovenskej kultúry v zahraničí
- vzťahy s cirkvami a náboženskými spoločnosťami
- médiá a audiovizia.

3. Východiská a analýza súčasného stavu kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka

3.1. Charakteristika územia mestskej časti Bratislava-Petržalka

História Petržalky siaha až do 13. storočia, kedy sa stretávame s názvami Wlocendorf (1222), Mogorscigel (1225), Flycendorf (1233). Názvy pripomínajúce v nemčine obec na rieke alebo rovine používali ľudia v miestach osídlenia na dnešnom Kapitulskom dvore, ktoré však počas 16. storočia zaniká. Názov pripomínajúci uhorský (maďarský) ostrov, to je už osídlenie predchádzajúce dnešnej Petržalke. Tento "ostrov" bol v roku 1493 uhorským Engerau. Ako sa začal v krajine presadzovať maďarský jazyk, tak sa z tohto miesta v roku 1863 stala Ligetfalu (Ves na Nive), presnejšie Bratislavská Lužná Ves – Pozsonyligetfalu.

Písomné záznamy o Petržalke existujú od roku 1225. V roku 1866 mala Petržalka 594 obyvateľov a 103 domov. V roku 1920 tu žilo 10-tisíc obyvateľov, pred druhou svetovou vojnou 20-tisíc.

Petržalka bola v minulosti svedkom rozličných bojov. Azda najznámejšie sa do dejín Petržalky zapísal Napoleon. Jeho vojská prešli tadiaľto v rokoch 1805 a 1809.

Vznik Česko-Slovenska, obsadenie Petržalky československými vojskami v auguste 1919 a potvrdenie príslušnosti k Československu podpísaním Trianonskej zmluvy v júli 1920 – zmenili hranice krajín, no nezmenili strategický význam Petržalky. Z nemeckého Engerau a maďarského Ligetfalu sa v roku 1920 stáva slovenská Petržalka. Za prvej Československej republiky začala získavať na význame. Za obdobie necelých dvadsať rokov vzrástla päťkrát. Postupne sa stala najväčšou obcou v republike, začala si budovať nové republikánske a demokratické tradície. Avšak prišiel rok 1938 – okupácia hitlerovským Nemeckom, ktorá trvala skoro sedem rokov. Po oslobodení Sovietskou armádou pripadla znovu k Československu. Osud Petržalky sa mení. V roku 1946 sa stáva súčasťou Bratislavy – mestskou časťou. Parížskou mierovou dohodou z roku 1947 sa posúva hranica s Maďarskom až za Čunovo.

V roku 1973 padlo rozhodnutie o výstavbe Petržalky do podoby, v akej ju poznáme dnes. Mení sa tvar územia, štruktúra obyvateľstva i charakter miesta. Petržalka sa stavala pre ľudí, dnes tu žije viac ako 110-tisíc obyvateľov (údaj z roku 2013). Najväčšia bratislavská mestská časť je dnes vnímaná ako zaujímavá, plnohodnotná ba dokonca reprezentatívna časť hlavného mesta Slovenskej republiky. Z mysli obyvateľov sa postupne podarilo vymazať dlhodobý zakódovaný nepriaznivý kultúrny odkaz na zašlú slávu socialistického realizmu, neúctu k súkromiu človeka, násilia a zločinu. Predsudky voči tomuto miestu boli vďaka mnohým pozitívnym krokom petržalskej samosprávy odstránené a Petržalka momentálne patrí medzi vyhľadávané miesta pre bývanie, prácu aj oddych.

Historické názvy osídlenia na území dnešnej Petržalky

1222 – Flucendorf a Wlocendorf

1225 – Mogorscigel

1233 – Flechyndorf, Flucindorf

1278 – Flyzyndorph

1422 – Unger Au (Uhorský ostrov)

1485 – Ungeraw

1508 – Hungeraw
1509 – Hungerau
1564 – Enngerl (Úzka niva)
1567 – Hungereuelen
1670 – Engeraw
1685 – Paluggyayana insula
1719 – Enger-Au
1750 – insula Engeraiensis
1753 – Spiegl Hauffen
1762 – possessio Engerau
1803 – Ebgerau, Zeigeiner-Doerfl
1840 – Dorf-Au, Engerau
1844 – Audoerfl
1862 – Ligetfalu
1865 – Liget
1875 – Ó liget
1920 – Petržalka
1946 – Bratislava-Petržalka

Dnešná Petržalka leží na pôvodných častiach: Kopčany (kde bol nútený pracovný tábor počas II. Svetovej vojny), pôvodná Petržalka bola obývaná len na malej časti rodinnými domami so záhradami, ovocnými sadmi (tu bol aj vybudovaný tzv. Napoleonský val – časť ešte vidieť v Sade Janka Kráľa, Ovsíšte (tu bolo mestské smetisko, známe kúpalisko Lido, Lodenica), Starý háj (so svojou alejou a kaplnkou v lesíku), Zrkadlový háj (so skrytým jazierkom a rozľahlými poľami). Pôvodne obyvateľstvo obývalo nízke rodinné domčeky. Nachádzalo sa tu aj zopár jednoposchodových budov, meštianskych domov. Obyvatelia okrem nárečovej slovenčiny hovorili aj maďarsky a nemecky. Petržalka je postavená na štrkopieskových nánosoch Dunaja. Cez Devínsku bránu vteká Dunaj do Podunajskej nížiny. Petržalka sa nachádza v jej najzápadnejšej časti, na pravom brehu druhej najdlhšej rieky Európy – Dunaja. Niekedy sa táto oblasť nazýva „Druhou Dunajskou delťou“. Zo starších máp vieme, že Dunaj často menil svoje hlavné koryto a vytvoril rozsiahlu sieť ramien. Pred dvesto rokmi tieklo cez Petržalku mohutné rameno, ktoré sa veľkosťou takmer rovnalo hlavnému toku. Aj napriek rozsiahlej výstavbe ostala tu časť prírodného skvostu – lužné lesy. Z krajinárskeho a prírodného hľadiska patria lužné lesy medzi mimoriadne cenné územia. Živočíchy lužných lesov predstavujú jednu z najúplnejších biocenóz. V petržalských lužných lesoch sa nachádzajú zachovalé plochy spoločenstiev

tzv. tvrdých lužných lesov , prechodných lužných lesov a zvyšky mäkkých lužných lesov pri bočnom ramene Dunaja. Lužné lesy majú pre oblasť Petržalky veľký význam. Čiastočne zasahujú do ochranného pásma pitnej vody. Filtrujú znečistený vzduch a sú dôležité i z turistického a rekreačného hľadiska. Sad Janka Kráľa patrí k najcennejším parkom v strednej Európe. Celkom sa v Sade nachádza približne 300 druhov drevín.

Petržalku s ostatnými časťami hlavného mesta spája 5 mostov (t.č. len 4 „Starý most“ sa rekonštruje, resp. stavia nanovo). **Nový most**, ktorého hlavný mostný objekt tvorí spojitý oceľový nosník dlhý 431,8 m, zavesený na lanách v troch bodoch. Pylón na pravom brehu Dunaja je šikmý oceľový trám tvaru A, ktorý nesie vo výške 80 m kruhovú kaviareň. Šírka mosta je 21 m. Z oboch strán k mostu vedú estakády. **Most Lafranconi** je prvou stavbou s betónovou nosnou konštrukciou a prvou stavbou zo súboru troch stavieb diaľnice D2 na území Bratislavy. Dĺžka hlavného monolitického mostného objektu je 766 m, má 7 polí. Výška nosnej konštrukcie je 4,7 m a na hlavnom piliery 11 m. Plocha hlavného mostného objektu je 22 777 m². **Prístavný most** pozostáva z mostného objektu, diaľničných a železničných estakád, zjazdov a výjazdov, ako aj lávok pre chodcov a cyklistov. Hlavný mostný objekt je dlhý 460,8 m, má 4 polia z rozpätiami 102,4 + 204,8 + 64,0 + 89,6 m. Most je dvojpodlažný oceľový trám s tromi hlavnými priehradovými nosníkmi vysokými 14 m. V hornej úrovni vedie štvorprúdová diaľnica a v dolnej dvojkoľajná elektrifikovaná železnica, ktorá spája Bratislavu s Maďarskom a Rakúskom. **Starý most** bol dlho jediným prepojením medzi ľavým a pravým brehom Dunaja. Premávali po ňom aj električky, ktoré mali údajne pokračovanie až k rakúskym hraniciam. V minulosti cez neho prechádzala aj železničná doprava. Starý most bol počas druhej svetovej vojny, pri oslobodzovaní Bratislavy značne poškodený. Zaujímavosťou sú aj pôvodné historické objekty – domčeky – stanovišťa mýtnikov..

Unikátne fotografie z archívu TASR z histórie Starého mosta. V zajatí ľadu, s jednoduchou drevenou palubkou, strážený sovietskymi vojakmi, aj krstený maršálom Konevom, vtedy ešte pod názvom Most M.R. Štefánika. Popisky k fotkám sú originálne, vo forme, v akej ich pred desiatkami rokmi zapísali agentúrni fotografi

28. apríla 1945 Slávnostné otvorenie dunajského mostu – celkový pohľad na nový most

28. apríla 1945 Slávnostné otvorenie dunajského mostu – celkový pohľad na nový most

4. februára 1946 Slávnostné otvorenie mostu M.R. Štefánika cez Dunaj. Slávnostný akt prestrihnutia pásky na petržalskej strane maršalom Sovietskeho zväzu Konevom, ktorý odovzdal Štefánikov most Československej republike.

4. februára 1946 Slávnostné otvorenie mostu M.R. Štefánika cez Dunaj – Stráž bratislavského mosta

25. januára 1946 Zaťažkávacia skúška bratislavského mostu

25. januára 1946 Zaťažkávacia skúška bratislavského mostu

30. januára 1947. Reportáž zo zamrznutého Dunaja

30. januára 1947. Reportáž zo zamrznutého Dunaja

30. januára 1947. Reportáž zo zamrznutého Dunaja

Most Apollo je najnovší bratislavský most. Je to oblúkový most, teda je tvorený oblúkom, na ktorý sú pripevnené približne rovnobežné závesné oceľové laná, ktoré držia mostovku. Nachádza sa medzi Starým mostom a Prístavným mostom. Jeho rozpätie je 231 metrov, celková dĺžka premostenia vrátane estakád 835 metrov a dĺžka hlavného mostného poľa 517 metrov. Výška oblúka mosta je 36 metrov a most má 20 pilierov. Hmotnosť mostného poľa je 5 240 ton. Most Apollo bol nominovaný odborníkmi Americkej spoločnosti pre technické inžinierstvo spolu s ďalšími štyrmi najlepšimi stavbami sveta na prestížnu cenu Opal Awards 2006. Ako jediná európska stavba, ktorá bola toho roku nominovaná ju aj získala. Most získal aj cenu *Stavba roka 2006* na Slovensku v kategórii mostné objekty stavby.

V období najväčšej výstavby v Petržalke panely vyrábala veľkokapacitná paneláreň. Boli tu továrne ako Matador, Závody ťažkého strojárstva, Smaltovňa. Dnes je Petržalke zastúpený potravinársky priemysel – pekárne. Vybuďovalo sa tu množstvo administratívnych budov. Najvyššou budovou v Petržalke je Aupark Tower s výškou 96 metrov pri Auparku, dvojica veží Technopol s výškou 90 metrov a výšková budova výstaviska Incheba Expo s výškou 85 metrov. Z hospodárskeho hľadiska sa veľmi rozvinul obchod, vybuďovali sa tu veľké obchodné centrá.

3.2. Charakteristika kultúry a kultúrneho dedičstva v mestskej časti Bratislava-Petržalka

Spoločenský a spolkový život v Petržalke

V Petržalke ako každej samostatnej obci sa rozvíjal kultúrny a spoločenský život. Vďaka demokratickým pomeroch v medzivojnovom Československu sa mohla slobode rozvíjať spolková činnosť obyvateľov, bez ohľadu na ich etnický, náboženský či sociálny pôvod. Zníženie pracovného času na 8 hodín denne a zavedenie dovoleniek prinieslo väčšiu možnosť na trávenie voľného času. K tradičným spolkom, ktoré vznikali od 2. polovice 19. storočia, patrili hasičské spolky. Zakladajúce valné zhromaždenie dobrovoľného hasičského spolku v Petržalke sa konalo 14. septembra 1874. Vďaka rýchlemu zásahu dobrovoľníkov spolku sa nie raz podarilo zachrániť majetok Petržalčanov. Jeden z veľkých požiarov zasiahol Petržalku v roku 1912. Veľké škody spôsobil aj v továrni Matador. V neskoršom období zabezpečovali aj čistenie ulíc. Hasičské spolky mali aj významnú spoločenskú

funkciu, a to organizovaním kultúrnych podujatí. Hasičský bál tradične završoval v Petržalke fašiangové zábavy v poslednú sobotu pred Popolcovou stredou. Vystupovala na ňom petržalská 35-členná kapela pod taktovkou Konráda Kaesa a jeho pobočníka Svasticha. Aktívnu činnosť vyvíjala v Petržalke Telocvičná jednota Sokol. Zakladajúce valné zhromaždenie sa konalo 17. decembra 1922 za účasti 38 zakladajúcich členov. Cieľom spolku bolo pestovanie všetkých druhov športu a organizovanie športových stretnutí medzi jednotlivými družstvami v rámci Slovenska. V júli, na výročie upálenia Jana Husa, sokolská obec pravidelne zakladala na dostihovej dráhe vatru. V 30. rokoch sa v rámci nej rozvíjal mládežnícky sláčikový orchester. Zakladateľom bol pán Skurka. Pôsobili v ňom prevažne deti štátnych zamestnancov. V rámci TJ Sokol pôsobilo aj ochotnícke a bábkové divadlo. Pre deti pripravoval Sokol detské karnevaly s bábkovými predstaveniami v Sokolovni na Legionárskej ulici. Činnosť TJ Sokol zanikla po okupácii Petržalky v roku 1938. Cez vojnu sa v budove Sokolovne nachádzal sklad. Po vojne získal budovu nakrátko Zväz slovenskej mládeže v Petržalke. V roku 1951 bol Sokol včlenený do Zväzarmu. V roku 1922 vznikol aj nemecký telovýchovný spolok, ktorý založili štyria obyvatelia Petržalky, nadšenci cvičenia - Frisch, Fromm, Fröhlich a Frei. Veľmi aktívnym bol aj skautský oddiel, ktorý vznikol v roku 1929. Rok po vzniku mal už vyše sto členov zo všetkých národností, ktoré žili v Petržalke. Sídlil v miestnej škole na Zadunajskej ulici. Po vzniku katolíckeho skautingu časť členov prestúpila. Skauti organizovali pravidelné výlety, letné tábory, plavecké výcviky či kurzy prvej pomoci. K obľúbeným patrili hudobné spolky. Prvý hudobný spolok v Petržalke vznikol ešte v roku 1907 zásluhou N. Königsmarka. Po útlme po 1. svetovej vojne naň nadviazala hudobná kapela Konrada Kaesa, ktorá vznikla v roku 1924. K. Kaes pochádzal z Kopčian (Kittsee), kde pôsobil ako učiteľ hudby na sláčikové a dychové nástroje, ale zároveň bol aj dirigentom a hudobným skladateľom. Kapela mala 35 členov, jedným z nich bol aj Karol Andrisz, dlhoročný člen orchestra Novej scény. V medzivojnovom období pôsobili v Petržalke aj ďalšie hudobné telesá. Hasičské kapely mali aj priemyselné závody Matador a neskôr aj Sphinx – Kovosmalt pod vedením p. Šebeka. Hudobné kapely pravidelne vystupovali počas podnikových podujatí alebo osláv 1. mája. V miestnych podnikoch pravidelne vystupovali kapely, ktoré spríjemňovali návštevníkom pobyt či vyzývali do tanca. V Petržalke mali silné zastúpenie ľavicovo orientovaní obyvatelia. Ešte za monarchie sa tu pravidelne organizovali oslavy prvých májov. Nachádzal sa tu aj Robotnícky dom, po 2. svetovej vojne premenovaný na Dom osvetu, kde mladí chodili napr. na tanečné hodiny. Novým kultúrnym médiom, ktoré oslovovalo širokú verejnosť, bolo filmové predstavenie. V Bratislave bolo známe už od roku 1896, aj keď stále kino otvorilo svoje brány až v roku 1905 (najprv v hoteli Carlton, od r. 1913 v priestore dnešného kina Mladost). Petržalčania si museli počkať až do medzivojnového obdobia. Prvé, ešte nemé kino Eldorado otvorili v Petržalke až po 1. svetovej vojne a nachádzalo sa vedľa krčmy pána Radiča pri parku na konci Sofijskej ulice. Jeho majiteľom bola bratislavská rodina Száthmáryovcov. V druhej polovici 30. rokov získala licenciu na prevádzku kina TJ Sokol. Po 2. svetovej vojne bolo poštátnené a premenované na kino Partizán. V prevádzke bolo až do roku 1978, kedy muselo ustúpiť výstavbe sídliska. Obľúbeným miestom trávenia voľného času nielen Petržalčanov, ale aj obyvateľov Bratislavy, boli miestne hostince. Niektoré sa nachádzali priamo v rámci obytných sídiel (ako napríklad už spomínaná krčma pri kine, v Elýzii či dva hostince oproti kasárňam na Kopčianskej ceste (Jeden patrilo Ľudovítovi Matúšovi, druhý vdove Bohabojovej)), iné priamo v lone prírody, ďaleko od mestského ruchu. Obľúbeným a vyhľadávaným sa stal výletný hostinec Františka Krištofeka. Nachádzal sa v západnej časti Pečnianskeho lesíka na nábreží Dunaja pri vyústení dnešného mosta Lafranconi. Ponúkal pohostenie vo voľnej prírode a skvelú petržalskú dychovku. Krčmu často navštevoval aj Petržalčan, maliar Gustáv Mallý, kam chodieval na prechádzku. Vyhľadávaným rekreačným miestom Petržalčanov pri Pečnianskom polostrove bola Harschova lúka.

Ako miesto oddychu slúžila do roku 1948, kedy sa stala súčasťou pohraničného pásma. Po stabilizácii pomerov po ukončení 1. svetovej vojny sa do bežných koľají vrátil život obyvateľov Bratislavy. Aj keď bol určite iný ako za „starej dobrej monarchie“, k čomu prispelo aj nové postavenie Bratislavy a zmeny v sociálnej a národnostnej štruktúre, postupne sa navrátil predvojnový spôsob trávenia voľného času. – A Petržalka mala v ňom nezastupiteľné miesto.

Aj v medzivojnovom období patril k obľúbeným miestam oddychu Petržalčanov i Bratislavčanov petržalský park. Jeho dovtedajší vžitý názov ako „park na nive“ – Aupark nahradilo pomenovanie Petržalské sady či Sady za Dunajom, od 30. rokov Tyršove sady. Súčasný pomenovanie ako Sad Janka Kráľa bolo prijaté po 2. svetovej vojne. Meno Miroslava Tyrša v názve parku nebolo náhodné, keďže Tyrš patrí k významným propagátorom športu a bol zakladateľom telovýchovnej jednoty Sokol. Výraznejšia úprava parku sa uskutočnila v rokoch 1933 až 1937. Pod vedením botanika Dr. Rudolfa Limbachera v ňom vybudovali rozárium. Malo plochu 1 500 m² vysadili v ňom 3 000 ruží. Počtom druhov a sort patrilo medzi najbohatšie rozáriá vo vtedajšom Československu. Pri parku sa nachádzalo akvárium a terárium. V priestore parku umiestnili viacero umeleckých diel. Z dnešného Hviezdoslavovho námestia sem premiestnili sochu Sándora Petőfiho od B. Radnayho (dnes sa nachádza v Medickej záhrade). Podobne sa od roku 1923 v parku nachádzala mramorová socha Oľgy Trebitschovej od Alojza Rigeleho (z r. 1921), ktorú v roku 1938 mesto ukrylo pred Nemcami. Po vojne sa do parku vrátila, dnes sa nachádza vo dvore na Panenskej ulici, v budove bývalej bulharskej školy. V priestore parku umiestnili v 30. rokoch aj sochu Miroslava Tyrša od Jozefa Pospíšila. V roku 1938 bola vypísaná anonymná súťaž na ústrednú fontánu v parku, ktorú vyhral A. Rigele. Pre okupáciu Petržalky sa však už súťaž nerealizovala. Rozkvet parku ukončila nemecká okupácia. Ešte pred príchodom nemeckých vojsk evakovali z petržalského parku čo možno najviac predmetov. Počas vojny zo strategických dôvodov vyrúbali viacero hodnotných stromov, väčšina drobnej umelecky hodnotnej záhradnej architektúry bola zničená alebo poškodená. Po vojne park pustol. Zázemie parku tvorilo divadlo Aréna a miestne kaviarne. V medzivojnovom období utíchol divadelný život v Aréne. Počas nemeckej okupácie budova slúžila ako sklad. Po vojne budova slúžila ako sklad divadelných kulís. Petržalské reštaurácie a kaviarne v okolí parku boli obľúbeným miestom Bratislavčanov. Nebolo to inak ani so známou reštauráciou Leberfinger.

3.3. Analýza kultúrnych zariadení, ktorých zriaďovateľom je mestská časť

Kultúrne zariadenia

Kultúrne zariadenia Petržalky sú z mála dodnes fungujúcich, najväčších a najlepších kultúrnych zariadení nie len hlavného mesta Slovenskej republiky – Bratislavy, ale v rámci celého Bratislavského kraja. Vznikli v roku 1986, ako rozpočtová organizácia patriaca pod vtedajší Obvodný národný výbor Bratislava 5. Súčasný názov Kultúrne zariadenia Petržalky bol prijatý uznesením Miestneho zastupiteľstva Petržalka v roku 1992. Zároveň boli schválené základné dokumenty Zriaďovacia listina a Štatút. V roku 1993 bol uvedený do prevádzky Dom kultúry Zrkadlový háj, ktorý sa stal známy najmä podujatiami venovanými tradičnému folklóru. Kultúrne zariadenia Petržalky pôvodne tvorili tri domy kultúry (DK Lúky, Zrkadlový háj a Ovsište), Cik Cak Centrum a zariadenia pre klubovú činnosť - M klub, Klub mladej rodiny známy ako Klub 22, detský klub Slniečko, klub na Furdekovej ul.. Najmä z finančných dôvodov postupne niektoré zariadenia zanikli, alebo boli začlenené do domov kultúry. **DK Ovsište** bol zrušený, vlastník (vtedy Jednota) priestory prenajal súkromnému podnikateľovi, ktorý sa snažil obnoviť činnosť, ale vo veľmi krátkom čase zanikol celkom.

DK Lúky Priestorovo patrí medzi druhý najväčší kultúrny dom s kapacitou sály 220 miest a diskosály s cca 250 miest na státie. Avšak jeho umiestnenie, na okrajovej časti Petržalky, nedáva veľkú možnosť realizácie významných podujatí, preto sa orientácia činnosti zameriava na amatérsku scénu pre mladšiu generáciu, podujatia pre staršiu vekovú kategóriu – tanečné zábavy pre občanov dôchodkového veku a cestovateľské aktivity. Najvýznamnejším podujatím, ktoré má už niekoľkoročnú históriu, je festival *Live Blues*. Dom kultúry Lúky zabezpečuje a poskytuje obyvateľom Petržalky viacero činností a služieb. Z pravidelných činností sú to piatkové koncerty amatérskych skupín, nedeľné popoludnia pre seniorov s názvom *Čaj o tretej*. *Mamičkám na materskej dovolenke* je otvorená detská herňa, Klub moderných spoločenských stolových hier pre deti a mládež, výtvarný ateliér *Oblúbený* je Cestovateľský klub so známymi cestovateľmi aj známa bubnovačka orchestra, ale aj medzinárodné festivaly: *Live Blues*, *Folk Blues Sessione* a cestovateľský festival *Cestou necestou*, či súťaž amatérskych kapiel v rámci *Dní Petržalky*, predstavenia amatérskych divadiel, príležitostné koncerty profesionálnych súborov. Pôsobí tu Tanečná škola *Gala Súkromná základná umelecká škola*, Tanečná škola *Vievy Sádovskej – Nezábudka*, Bratislavská *šachová akadémia*. DK Lúky poskytuje priestor na skúšanie aj viacerým hudobným profesionálnym i amatérskym skupinám.

DK Zrkadlový háj je žánrovo najbohatším kultúrnym stánkom. V ponuke si divák nájde podujatia pre deti aj dospelých, divadelné aj filmové predstavenia, talk show, tanečné podujatia, súťaže, akadémie, tvorivé dielne, prednášky, plesy, V jeho priestoroch má svoje miesto Klub *Za zrkadlom*, ktorý organizuje najmä hudobné podujatia rôznych žánrov, M Klub s predovšetkým kreatívnym, tvorivým zameraním a od roku 2015 digitálne *ARTKINO Za zrkadlom*, V M klube našla svoje domovské miesto aj paličkovaná čipka. Najpopulárnejším podujatím sú *Večery autentického folklóru*, ktorých cieľom je priniesť obrazy živého folklóru tak, ako je dodnes uchovávaný v jednotlivých obciach nie len v tanci a speve, ale tradičných zvyklostiach a gastronómii. Nezaostáva ani *Folklórne zrkadlenie*, ktoré predstavuje jednotlivé folklórne telesá, najmä pri príležitosti ich výročí. Priestory DK *Zrkadlový háj* umožňujú aj konanie populárnych plesov a tanečných zábav.

Cik Cak Centrum je najmenší zo všetkých troch kultúrnych domov. V jeho priestoroch sa nachádza aj sobášna sieň mestskej časti Bratislava-Petržalka, čo v nemalej miere ovplyvňuje aj náplň činnosti celého zariadenia. Konajú sa tu predovšetkým výstavy, koncerty menších hudobných telies, najmä komorná hudba, prednášky, školenia a semináre. Nachádza sa tu aj keramická dielňa.

Vo všetkých zariadeniach sa okrem podujatí pre verejnosť konajú aj organizované podujatia, kurzy, krúžková činnosť, prípadne sú niektoré priestory na kratšiu alebo dlhšiu dobu prenajímané. V čase jarých a letných prázdnin sa tu konajú denné tábory.

Miestna knižnica Petržalka

Jedna z najväčších a najlepších verejných knižníc hlavného mesta Slovenskej republiky – Bratislavy. Miestna knižnica Petržalka je rozpočtovou organizáciou mestskej časti Bratislava – Petržalka. Jej vznik sa datuje od roku 1986, keď vtedajší Obvodný národný výbor Bratislava 5 zriadil pre piaty bratislavský obvod Obvodnú ľudovú knižnicu Bratislava 5. Súčasťou vtedajšej organizačnej štruktúry tejto obvodnej knižnice boli aj knižnice v Jarovciach, Rusovciach a Čunove. Súčasný názov Miestna knižnica Petržalka bol prijatý uznesením Miestneho zastupiteľstva Petržalka v roku 1991. Zároveň boli schválené jej základné dokumenty Zriaďovacia listina a Štatút. Organizačne sa Miestna

knižnica Petržalka člení na desať pobočiek zameraných na deti alebo dospelých. Jedna z pobočiek má špeciálne náučno-odborné a cudzojazyčné zameranie. Pobočky sídlia rovnomerne v celej Petržalke a sú tak dostupné každej lokalite. Knižničný fond tvorí dnes takmer 250 000 titulov. Knižničný fond je ročne dopĺňaný a aktualizovaný v priemere o 6 000 titulov v hodnote asi 40 000 €. Knižnica poskytuje čitateľom každoročne priemerne 60 druhov periodík. Hlavná činnosť knižnice je zameraná na získavanie, spracovávanie a uchovávanie univerzálnych knižničných dokumentov, na poskytovanie základných a špeciálnych knižnično-informačných služieb ako aj na sprístupňovanie knižničných fondov. Výpožičné služby sú plne automatizované. Významnú súčasť hlavnej činnosti tvoria výchovno-vzdelávacie a voľno-časové projekty určené širokej verejnosti. Medzi najväčšie a najdôležitejšie vlastné projekty knižnice patria „Petržalské súzvuky Ferka Urbánka“, literárna súťaž začínajúcich autorov a súťaž školských časopisov pod názvom „Život našimi očami - novinári tretieho tisícročia. Projekt „Taká bola Petržalka“ , vznikol v roku 2012 podpísaním Dohody o odbornej spolupráci v oblasti kultúry a vzdelávania medzi Miestnou knižnicou Petržalka a Filozofickou fakultou UK, katedrou etnológie a muzeológie. Jeho konkrétnu podobu tvorí päťročný cyklus výstav o histórii Petržalky od prvej zmienky o nej až po súčasnosť, zbieranie historických predmetov a dokumentov o Petržalke, prezentácie, besedy a pod. Od roku 2013 počas leta prebieha projekt Open air knižnica na Tyršovom nábreží. Letnú ponuku tvorí voľná výpožička kníh a časopisov, programy pre deti a autorské stretnutia pre dospelých. Ďalším významným projektom je program odbornej spolupráce medzi Miestnou knižnicou Petržalka a základnými školami mestskej časti Petržalka v oblasti výchovy a vzdelávania, výsledkom ktorého je otvorenie detskej pobočky na ZŠ Dudova 2 s aktualizovaným knižničným fondom, moderným technickým vybavením a dostupnosťou detským čitateľom v roku 2013. V roku 2014 bola otvorená pobočka pre deti a mládež na ZŠ Turnianska 10.

Názov zariadenia	Sídlo
Kultúrne zariadenia Petržalky	Rovniankova 3, 85102 Bratislava
Dom kultúry Zrkadlový háj	
Dom kultúry Lúky	Vigľašská 1, 85107 Bratislava
Cik Cak Centrum	Jiráskova 3, 851 01 Bratislava
Kultúrne zariadenia Petržalky sú zriaďovateľom:	
DFS Hájenka	Tupolevova 3, 851 01 Bratislava
DFS Lúčka	ZŠ Budatínska 61, Bratislava
FS Poleno	DK ZH Rovniankova 3, 851 02 Bratislava
Ľudová hudba Jarabina	Beňadická 8, 851 06 Bratislava

MKP - riaditeľstvo	Kutlíkova 17, 851 02 Bratislava
MKP – pobočka pre deti, mládež a dospelých	Dudova 2, 851 02 Bratislava
MKP – pobočka pre deti a mládež	Furdekova 1, 851 03 Bratislava
MKP – pobočka pre dospelých	Haanova 37, 85104 Bratislava
MKP – pobočka pre dospelých	Lietavská 16, 851 06 Bratislava
MKP – pobočka pre deti, mládež a dospelých	Prokofievova 5, 851 01 Bratislava
MKP – pobočka pre dospelých	Rovniankova 3, 851 02 Bratislava
MKP - pobočka pre deti, mládež a dospelých	Turnianska 10, 851 07 Bratislava
MKP – pobočka pre deti, mládež a dospelých	Vavilovova 24, 851 01 Bratislava
MKP - pobočka odbornej a cudzojazyčnej literatúry	Vavilovova 26, 851 01 Bratislava
MKP – pobočka pre deti, mládež a dospelých	Vyšehradská 27, 851 06 Bratislava

3.4. Charakteristika kultúrnych inštitúcií iných zriaďovateľov na území mestskej časti Bratislava-Petržalka

Názov zariadenia	Sídlo
Divadlo Aréna - činohra, pohybové umenie, divadlo pre deti	Viedenská cesta, 851 01 Bratislava
Divadlo v podnájme divadlo Atrapa amatérske divadlo, ktoré vytvára priestor pre záujemcov o nezávislú kultúru divákov i protagonistov	DK Lúky Vígľašská 1, 851 07 Bratislava
Lod' Divadlo v podpalubí - uvádza zaujímavé divadelné tituly zo Slovenska, Čiech, ale aj širšieho zahraničia.	Tyršovo nábrežie, Bratislava
INCHEBA a.s. výstavné a kongresové centrum, kultúrne a spoločenské podujatia	Viedenská cesta 3 – 7, 851 01 Bratislava

3.5. Analýza škôl umeleckého zamerania pôsobiacich na území mestskej časti Bratislava-Petržalka

1. Základná umelecká škola Jána Albrechta, Topoľčianska 15

ZUŠ Jána Albrechta vznikla oddelením v tom čase od jedinej ZUŠ v bratislavskej Petržalke. Súčasná riaditeľka Lucia Celecová je teda v poradí treťou riaditeľkou školy. V roku 2003 ministerstvo školstva

udelilo škole čestný názov ZUŠ Jána Albrechta po významnom bratislavskom muzikológovi a pedagógovi. V súčasnosti má ZUŠ Jána Albrechta 700 žiakov, ktorých vyučuje 43 pedagógov v piatich odboroch. Okrem odborov – hudobného, výtvarného, tanečného a literárno – dramatického, ZUŠ Jána Albrechta oficiálne otvorila aj nový odbor – odbor audiovizuálnej a multimediálnej tvorby (AMT).

ZUŠ Jána Albrechta pravidelne organizuje dve celoslovenské súťaže. Prvou je súťaž v komornej hre Musica Camerata Ján Albrecht. Druhou súťažou je od roku 2015 Zlatá klapka (predtým Slovenský detský Oskar), ktorá je zameraná na detskú audiovizuálnu a multimediálnu tvorbu. V rámci rôznych projektov žiaci hrali so Slovenským komorným orchestrom Bohdana Warchala, súborom Musica aeterna, Pražskou komornou filharmóniou, vystúpili v baletе SND.

V priestoroch ZUŠ Jána Albrechta na Topoľčianskej 15 v bratislavskej Petržalke si môžete pozrieť stálu výstavu fotografií Kamila Vyskočila, ktoré vznikali počas jeho pôsobenia v Slovenskej filharmónii a ktoré neskôr vydal v publikácii pod názvom Videl som hudbu.

Tanečný odbor patrí k najpočetnejším v škole. Vystúpenia našich tanečníkov v rámci Slávnostnej akadémie pravidelne vypredávajú Dom kultúry Zrkadlový háj v bratislavskej Petržalke. Škola má dve tanečné sály a troch pedagógov. ZUŠ Jána Albrechta spolupracuje s Tanečným konzervatóriom Evy Jaczovej. Takmer 130 žiakov odboru študuje klasický, ľudový aj moderný tanec, tanečnú prípravu, kreatívny tanec a tanečnú prax. Zúčastňujú sa domácich i zahraničných súťaží a festivalov. Podobne ako žiaci hudobného odboru, aj tanečníci majú možnosť spolupracovať s profesionálmi. Spomeňme napríklad SND a balet Luskáčik počas Vianoc 2013.

Literárno – dramatický odbor ZUŠ Jána Albrechta má vlastné divadlo s názvom Divadlo JA . Prvotný význam názvu divadla je zrejmý – „JA“ ako iniciály Jána Albrechta. Zároveň však slovo „JA“ predstavuje prvú osobu jednotného čísla, teda jednotlivca – človeka, ktorý je pravou podstatou divadla, bez ktorého by nemohlo existovať.

Krstnou mamou Divadla JA sa stala známa slovenská herečka Zuzana Kronerová.

Divadlo sa krátko po uvedení do života predstavilo na 4. ročníku medzinárodného festivalu divadla pre tínedžerov PUBERTĀK v Divadle Ludus. Na festivale boli aj profesionálne divadlá z Bratislavy, Martina a Žiliny, ale aj z Rakúska a Talianska.

Žiaci LDO dabovali vo viacerých filmoch z produkcie Walt Disney, získali medzinárodnú cenu v literárnej tvorbe a vyhrali konkurz na postavy v muzikáloch Ôsmy svetadiel a Obchod na Korze.

Výtvarný odbor úzko spolupracuje so všetkými odbormi ZUŠ. Príkladom je spolupráca na projekte V záhrade rozprávok. Do projektu bolo zapojených niekoľko desiatok žiakov zo všetkých odborov. Úlohou výtvarného odboru bolo pripraviť scénu na hudobno – tanečný program na motívy rozprávok H. Ch. Andersena. Projekt videla preplnená Zrkadlová sieň bratislavského Primaciálneho paláca. Umelec Tibor Bartfay po tomto predstavení venoval škole sochu H. Ch. Andersena. Ide o model sochy, ktorá je nainštalovaná na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave. Svoje dielka prezentujú žiaci každoročne aj na podujatiach v rámci Bratislava pre všetkých, na vernisážach v priestoroch školy a v rámci celého Slovenska.

Žiaci odboru pripravili ilustrácie ku knihe Lienka pomoci, ktorú v roku 2012 vydala nadácia SOCIA.

Medzi najúspešnejšie aktivity hudobného odboru patrí organizácia celoslovenskej súťaže v komornej hre Musica Camerata Jána Albrecht. Každé dva roky ju vyhlasuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. V doterajších 4 ročníkoch sa do súťaže prihlásilo 200 komorných zoskupení a celkovo viac ako 550 súťažiacich.

V kronike školy patrí čestné miesto medzinárodnému projektu Géniovia na Dunaji. Spolu so Slovenským komorným orchestrom B. Warchala hrali mladí sólisti z 5 krajín hudbu viedenských klasikov J. Haydna, W. A. Mozarta a L. van Beethovena. Ďalším profesionálnym súborom, s ktorým hudobný odbor spolupracuje je Musica aeterna. Na medzinárodnom festivale Accentus Musicalis hrali starú hudbu.

Žiaci ZUŠ vyvážajú slovenskú hudbu do zahraničia. Vystupovali vo Fínsku, Maďarsku, Bulharsku, Poľsku, Rakúsku a Česku. Výrazne zastúpenie máme na medzinárodnom festivale hudobných škôl vo

Varšave. Nahrávku žiakov hudobného odboru nájdete aj na CD nosiči, ktoré vydalo slovenské vydavateľstvo pri príležitosti 185. výročia narodenie P. Dobšinského.

ZUŠ Jána Albrechta otvorila v rámci Slovenska ako prvá Odbor audiovizuálnej a multimediálnej tvorby. V spolupráci s odborníkmi z vysokých škôl sme pripravili učebné osnovy a po ich schválení ministerstvom školstva sme začali vyučovať tento predmet. Žiaci majú k dispozícii strižne, kamery a ďalšiu televíznu techniku, vrátane svojho štúdia, kde sa môžu venovať detskej audiovizuálnej a multimediálnej tvorbe. Naším cieľom pri zakladaní tohto odboru bolo naučiť deti, aby boli vnímavé pri sledovaní televízie a rôznych počítačových hier a vedeli rozpoznať fiktívny svet od reálneho. Žiaci dostávajú základy práce s kamerou, moderovania a vystupovania pred kamerou. Venujú sa práci s textom, scenárom, a strihovej skladbe. Výsledkom sú autorské spravodajské a publicistické príspevky alebo videoklipy. ZUŠ Jána Albrechta organizuje celoslovenskú súťaž v detskej audiovizuálnej a multimediálnej tvorbe Slovenský detský Oskar. Vyhlasovateľom súťaže je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. Od roku 2015 sa súťaž premenovala na Zlatú klapku.

2. Základná umelecká škola Daliborovo námestie č. 2

Patrí nepochybne medzi najstaršie, ktoré pôsobia na teritóriu mestskej časti Bratislava-Petržalka. Jej začiatky spadajú do júla 1949, keď so súhlasom riaditeľa Hudobného ústavu Ladislava Hrdinu, bola založená prvá expozitúra školy v Petržalke s názvom „Hudobný ústav mesta Bratislava – I. pobočka v Petržalke“. Iniciátorom návrhu, jej správcom, ako aj učiteľom hry na klavíri a hudobnej náuky sa stal František Oswald.

Škola sídlila na Lysenkovej ul. č. 51, k dispozícii mala dve miestnosti a svoju činnosť začala so 71 žiakmi, v triedach: klavírnej, husľovej, harmonikovej a postupne v priebehu roka spevackej, gitarovej a tiež triedy hry na mandolínu. Počas dlhej histórie, v tomto roku škola oslávila svoje 65. výročie, škola prechádzala rôznymi vývojovými etapami.

V súčasnom období, pod vedením riaditeľky Mgr. art. Tatiany Schlosserovej, je škola plno organizovanou základnou umeleckou školou, ktorá poskytuje žiakom základné umelecké vzdelanie v štyroch odboroch a to: hudobnom, tanečnom, výtvarnom a literárno – dramatickom. V tomto čase navštevuje školu 694 žiakov. Vyučovanie prebieha v budove na Daliborovom nám. č. 2, a na elokovaných pracoviskách: Gessayova 8, ZŠ s MŠ Jarovce a ZŠ s MŠ Rusovce. Žiaci všetkých odborov sa pravidelne zúčastňujú domácich, krajských, celonárodných, ale aj medzinárodných súťaží, z ktorých prinášajú významné ocenenia. (Prvé až tretie miesta na domácich súťažiach, umiestnenia v prvej desiatke na medzinárodných súťažiach.) Základná umelecká škola sa môže pochváliť, že je jedinou školou v Bratislave, ktorá má v koncertnej sále na Daliborovom nám. nainštalovaný historický písťalový dvojmanuálový organ.

S cieľom zvýšenia spoločenskej prestíže škola realizuje dva projekty: „Soireé mladých bratislavských organistov“ v spolupráci so Štátnym konzervatóriom, Cirkevným konzervatóriom, a VŠMU, pod záštitou Prof. Dr. Ferdinanda Klindu a „Galakonzert Richarda Rikkona s talentovanými žiakmi ZUŠ“. Uvedené projekty sa podarilo každoročne uskutočniť vďaka grantovému programu Hlavného mesta SR Bratislavy „ARS BRATISLAVENSIS“ a finančnej podpore Rodičovského združenia pri ZUŠ Daliborovo nám. 2 v Bratislave.

Škola sa zapája aj do projektu „New music for Kids – Portréty“ a každoročne realizuje „Jarný koncert“ v Primaciálnom paláci, ktorý je venovaný Dňu učiteľov. Hudobný odbor pravidelne organizuje interné, verejné, ale aj triedne koncerty, spolu s výtvarným odborom sa zapája do projektov zriaďovateľa: Bratislava pre všetkých – Námestie detí, Autobus, Detské vianočné tvorivé dielne v Justiho sieni, Zelené námestie.

Výtvarný odbor taktiež uskutočnil vlastnú výstavu s názvom „Hry s tvarom a plochou“ a podieľal sa i na spoločnej výstave „Malý salón bratislavských mestských ZUŠ“ v Justiho sieni Primaciálneho paláca.

Tanečný odbor každý rok realizuje tanečné matiné, otvorené hodiny pre rodičov a reprezentuje školu na mimoškolských projektoch. Na elokovanom pracovisku Gessayova 8 škola

zariadila druhú koncertnú sálu a s pomocou zriaďovateľa do koncertnej sály na Daliborovom nám. získala dve koncertné krídla. V kontexte systematického skvalitňovania a modernizovania výchovno-vzdelávacieho procesu škola zabezpečila potrebnú výpočtovú techniku, pripojenie na internet, nové hudobné nástroje, zmodernizovala učebne hudobnej náuky. V budove školy na Daliborovom nám. novou úpravou prešla tanečná sála, rozšírili sa priestory pre výtvarný odbor, realizovala sa oprava okien a skrášil sa interiér pracovísk.

Prioritami ZUŠ je vzbudzovať v deťoch lásku k hudbe a umeniu. Prostredníctvom kvalifikovaných a pre umenie zapálených pedagógov otvárať svojim žiakom skryté dimenzie, poznanie nových svetov a fantázie.

3.6. Charakteristika občianskych združení a záujmových spolkov v oblasti kultúry, pôsobiacich na území mestskej časti Bratislava - Petržalka

Názov zariadenia	Sídlo
OZ Zachráňme petržalské bunkre snaží sa o záchranu zanedbaných vojenských bunkrov pozdĺž spoločnej hranice	Beňadická 17 851 06 Bratislava
Múzeum Petržalského opevnenia organizácia spomienkových podujatí, historických ukážok bojov. Galéria fotografií z rekonštrukcie a histórie opevnenia.	Viedenská cesta, 851 01 Bratislava
OZ Bunker B-S-6 – Vrba historický pohľad do petržalského opevnenia	Röntgenova 2, 851 01 Bratislava
OZ Ekonóm jeden z popredných vysokoškolských súborov a prezentujúci ľudovú kultúru na Slovensku.	Ekonomická univerzita Dolnozemska cesta 1 852 35 Bratislava
Tanečná akadémia Dansovia Modrovského spoločenský tanec pre deti a dospelých	ZŠ Holíčska 50, 851 05 Bratislava
Tanečná akadémia Danubia - Haló-Haló - - tanečný súbor pre malých aj veľkých	ZŠ Prokofievova 5, 851 01 Bratislava
Tanečné združenie Galthilion - tanečné združenie historického tanca z obdobia gotiky a renesancie, tance.	Jasovská 19, 851 07 Bratislava
Tanečný súbor Country Cloggers - súbor tancujúci clogging, írsky step a country tance	nám. Hraničiarov 11, 851 03 Bratislava
Občianske združenie Charlie dance studio - tanečný klub - tanečné kurzy swingových a svadobných tancov	ZŠ Dudova 2, 851 02 Bratislava
Občianske združenie Hip Hop fakulta - tanečné kurzy tréningy a workshopy rôznych street dance štýlov	Šustekova 45, 851 04 Bratislava
Tovarišstvo starých bojových umení a remesiel - najstaršia šermiarska skupina na Slovensku, ktorá divácky atraktívnym	Haanova 18, 851 04 Bratislava

spôsobom prezentuje bojové umenia našich predkov	
Skupina historického šermu Spiculatores - predvádzanie dramatických súbojov a praktické ukážky historických zbraní	Pečnianska 31, 851 01 Bratislava
Solamente Naturali súbor, pre starú hudbu - umelecký súbor, ktorý sa venuje prezentácii hudby 17. a 18. storočia	Rovniankova 15, 851 02 Bratislava
Sun Dance Academy - aktivity v oblasti vzdelávania, výchovy a športu (tanečný šport) tanečná škola (kurzy)	Ševčenkova 21, 851 01 Bratislava
Talentída, n. o - nezisková organizácia zabezpečujúca detské talentové a vedomostné súťaže	Vranovská 6, 851 01 Bratislava

3.7. Cirkvi a cirkevné organizácie uznávané štátom, pôsobiace na území mestskej časti Bratislava-Petržalka

1. Evanjelická cirkev augsburského vyznania Strečnianska 15
2. Rímskokatolícka cirkev
A/ Farnosť sv Rodiny Romanova 35
Kostol sv. Rodiny nám. J. Pavla II
Kaplnka Nepoškvrneného srdca Panny Márie Rovniankova 10
Kaplnka v Starom háji
B/ Farnosť Sedembolestnej Panny Márie Betliarska 3
3. Únia sestier Obetovania preblahoslavenej Panny Márie Budatínska 47
4. Inštitút Dcér Márie Pomocnice Kremnická 17
5. Združenie žien Aglov

3.8. Finančné zabezpečenie kultúry – vývoj financovania Nástroje rozvoja kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka

K základným nástrojom rozvoja miestnej a regionálnej kultúry môžeme zaradiť:

- finančné nástroje
- inštitucionálnu kapacitu a štruktúry
- podporu kultúrnej produkcie, umeleckej tvorby, aktivít a služieb
- monitorovacie, hodnotiace a vývojové nástroje
- koordinačné a riadiace nástroje
- zázemie pre tvorbu, šírenie a sprístupňovanie kultúrnych hodnôt – kultúrna infraštruktúra
- výchovno-vzdelávacie a spoločenské nástroje
- legislatívne nástroje
- sprístupňovanie kultúry cez médiá
- v elektronickej forme
- výmena informácií o kultúre
- sprístupňovanie, prezentácia a manažment lokalít a súčastí kultúrneho dedičstva a kultúrnej infraštruktúry územia mestskej časti
- procesy strategického plánovania rozvoja mestskej časti.

4. Nástroje rozvoja kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka

4.1. inštitucionálna kapacita

4.2. koordinačné a riadiace nástroje

4.3. monitorovacie, hodnotiace a vývojové nástroje

4.4. Sprístupňovanie, prezentácia a manažment lokalít a súčastí kultúrneho dedičstva a kultúrnej infraštruktúry mestskej časti Bratislava-Petržalka (kultúrne pamiatky a pamätihodnosti). *samostatný materiál – kultúrne pamiatky + foto.*

V súčasnosti Oddelenie kultúry pripravuje aktualizáciu všetkých objektov kultúrneho dedičstva, vrátane upresnenia stavu diel umiestnených v rámci bytovej výstavby v uliciach Petržalky.

Podmienky na rozpracovanie navrhnutých koncepčných úloh a monitorovania ich rozpracovania a plnenia sú zabezpečené v programovom rozpočte MČ, polročným spracovaním monitoringu MKP a KZP, plnením plánovaných zámerov, cieľov a ukazovateľov a tiež polročným spracovaním správy o činnosti MKP a KZP, ktoré sa predkladajú na rokovanie miestneho zastupiteľstva MČ.

Problematika miestnej kultúry a najmä jej rozvojové tendencie majú široké prepojenia na ďalšie sektory a oblasti rozvoja spoločnosti. Pri výraznom ekonomickom rozvoji v týchto rokoch bude potrebné venovať systematickú pozornosť a hodnotiť sledovanie vývoja kultúrnej „spotreby“ obyvateľov mestskej časti a ich kultúrneho povedomia, dostupnosti kultúrnych služieb.

4.1. Inštitucionálna kapacita

Kapacita

DK Zrkadlový háj

Sála	439 miest na sedenie /290 prízemie, 149 balkón/
Reštauračné priestory	280 miest – stolové zariadenie – prízemie 100 miest – stolové zariadenie – balkón
Reštauračné priestory – koncerty	100 miest – na sedenie 250 miest na státie
Klubovňa č.65	20 miest na sedenie
Klubovňa M klub	30 miest na sedenie
Klubovňa č. 200	30 miest na sedenie
Vestibul č. 66 /presklená časť/	30 miest na sedenie

DK Lúky

Sála	221 miest na sedenie
Diskosála	90 miest na sedenie 150 miest na státie
Učebňa č. 16	30 miest na sedenie
Učebňa č. 17	30 miest na sedenie
Učebňa č. 7	20 miest na sedenie
Učebňa výt. výchovy	15 miest

/v priestoroch zariadenia sa nachádza telocvičňa/

CCCentrum

Obradná sieň	60 miest na sedenie
Keramická dielňa	15 miest na sedenie
Detská herňa	20 miest na sedenie
Výtvarný ateliér	10 miest na sedenie
Klubovňa	15 miest na sedenie

/v priestoroch zariadenia sa nachádza výstavná sieň a tanečná sála/.

4.2. koordinačné a riadiace nástroje

V zariadeniach, ktoré sú zriadené a financované mestskou časťou je možnosť usmerňovať vývoj činnosti a pôsobenie na verejnosť. Výhodou je aj možnosť využívať vlastné informačné zdroje, akými sú Petržalské noviny, webová stránka, facebook, čo umožňuje rýchly prenos a výmenu informácií smerom k vlastným zariadeniam, ale najmä k verejnosti.

4.3. monitorovacie, hodnotiace a vývojové nástroje

Neustále sledovať záujmy obyvateľstva a trendy v kultúre. Reflektovať na aktuálne spoločenské a kultúrne dianie. Aplikovať moderné prvky a myšlienky kultúrnych smerov. Venovať systematickú pozornosť zmenám vývoja kultúrnej spotreby obyvateľstva, zmenám kultúrnych vzorcov a návykov obyvateľstva, ekonomike kultúry, dostupnosti kultúrnych služieb, stavu kultúrnej infraštruktúry či kultúrneho povedomia. Súčasťou tohto procesu je aj príprava a pravidelná aktualizácia koncepčných a strategických dokumentov, kontrola a monitoring odborných procesov (vrátane hodnotenia kvality), riadenia a financovania. Súčasný stav v podmienkach mestskej časti vyžaduje posilnenie a väčší dôraz na rozšírenie monitorovacieho procesu s následným vyhodnotením.

4.4. Sprístupňovanie, prezentácia a manažment lokalít a súčastí kultúrneho dedičstva a kultúrnej infraštruktúry mestskej časti Bratislava-Petržalka (kultúrne pamiatky a pamätihodnosti). *samostatný materiál – kultúrne pamiatky + foto*

Uznesením č. 311 Miestneho zastupiteľstva Bratislava-Petržalka dňa 03. 02. 2009 bol schválený zoznam pamätihodností mestskej časti Bratislava-Petržalka. Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta SR Bratislavy ho vzalo na vedomie Uznesením č. 799/2009 a zoznam je zverejnený http://muop.bratislava.sk/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=600176&id_ktg=1020&archiv=0&p1=1053

Ochranu národných kultúrnych pamiatok upravuje zákon NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu. Národnou kultúrnou pamiatkou (ďalej len NKP) je podľa tohto zákona hnutelná alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená štátom za NKP. Evidenciu NKP vedie Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (ďalej len PÚ SR).

Na území každej obce sú okrem NKP aj ďalšie výnimočné nehnuteľné aj hnutelné predmety, udalosti a názvy – pamätihodnosti – ktoré, aj keď neboli vyhlásené za NKP, majú kultúrno-historickú alebo umelecko-remeselnú hodnotu a úzko súvisia s históriou a životom obce. Predstavujú preto pre každú obec osobitnú a špecifickú hodnotu. Podľa zákona NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu obec môže rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení zoznamu pamätihodností obce. Do evidencie možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy.

Schválenie Zoznamu pamätihodností na území hlavného mesta SR Bratislavy nepredstavuje obmedzenie vlastníckych práv majiteľov pamätihodností, ani zvýšenie rozpočtu obce. Cieľom schválenia zoznamu a tým vytvorenia evidencie pamätihodností na území hlavného mesta SR Bratislavy je oboznámenie obyvateľov Bratislavy a celej širokej verejnosti s historickými hodnotami a všetkými zaujímavosťami hlavného mesta, ktoré sú hodné pozornosti a ochrany. Tento zoznam má deklaratívny charakter – hlavné mesto, resp. mestská časť tým deklaruje, že si je vedomé svojich koreňov a že má historickú pamäť. Zároveň evidencia pamätihodností má byť morálnym apelom pre majiteľov pamätihodností a odporúčaním, aby pamätihodnosti zachovali a starali sa o ne v súlade s princípom ochrany ich kultúrno-historických hodnôt.

Potreba evidencie pamätihodností vyplynula zo snahy mať nástroj na poznanie, zdokumentovanie a morálnu ochranu hodnotných predmetov a udalostí, ktoré sa viažu ku

kultúrnemu životu a histórii MČ. Pojem pamätihodnosť sa nekryje s pojmom NKP. NKP majú celoslovenský význam a ich ochranu garantuje štát, zatiaľ čo pamätihodnosti majú spravidla lokálny význam a (morálnym) garantom ich ochrany je MČ. Pamätihodnosti sú však pre daný región výnimočné, majú trvalé hodnoty a ich význam je preto nezanedbateľný.

Na zodpovedné plnenie úloh sprístupňovania kultúry a systematickú analýzu kultúrnych zdrojov územia je potrebné dobudovanie integrovaného informačného systému a dôsledne mapovať viditeľné zdroje ako aj udalosti a javy vyskytujúce sa na území mestskej časti. Informačný systém umožní pravidelné získavanie a aktualizáciu dôležitých kvantitatívnych, ako aj kvalitatívnych ukazovateľov a dát.

5. Strategické rámce rozvoja kultúry v mestskej časti Bratislava – Petržalka

5.1. Princípy rozvoja kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka

Poslaním kultúrno-osvetovej činnosti je zabezpečenie prístupu obyvateľov ku kultúre, kultúrny rozvoj jednotlivcov, záujmových kolektívov, kultivovanie ich osobnosti, rozvoj ich zručnosti, odhaľovanie ich nadania a predpokladov pre plnohodnotné uplatnenia v živote a spoločnosti, ako súčasti aktívneho využívania voľného času a výchovno-vzdelávacieho procesu.

Medzi najvýraznejšie oblasti kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka v súčasnosti patrí objavovanie a pripomínanie tradičnej ľudovej kultúry, sprístupňovanie kultúry pre obyvateľov a rozvíjanie záujmových činností.

5.2. Definícia verejného záujmu v oblasti kultúry

1. Zachovanie a rozvoj kultúrno-osvetových činností a siete kultúrno-osvetových zariadení.
2. Rozvoj plnohodnotného a bezpečného trávenia voľného času detí, mládeže, jednotlivca a komunit prostredníctvom kultúrno-osvetových činností.
3. Skvalitnenie systému vzdelávania a metodickéj práce v kultúrno-osvetovej činnosti / rozvoj ľudských zdrojov.

Verejný záujem v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti na úrovni verejnej správy

- sebarealizácia jednotlivca, rozvoj tvorivosti a umelecká tvorba
- sprístupňovanie kultúry širokú verejnosť
- prehĺbenie vzťahu obyvateľov ku kultúre a kultúrnym hodnotám
- aktívne využívanie voľného času obyvateľstva
- záujmovoumelecká činnosť
- udržiavanie a sprístupňovanie tradičnej ľudovej kultúry
- metodické pôsobenie
- tvorba databáz v oblasti kultúry

5.3. Základné rámce v oblasti sprístupňovania kultúry

Existencia kultúrnej infraštruktúry v mestskej časti, ktorá je technickým predpokladom poskytovania služieb v oblasti kultúry (kultúrne domy, knižnice, exteriéry) a ich stav nie sú postačujúce na zabezpečenie a rozšírenie kultúry vzhľadom k počtu a skladbe obyvateľov Petržalky (vek, pohlavie, sociálne a vzdelanostné pomery) . Okrem toho každé zariadenie musí spĺňať určité kvalitatívne, priestorové a technologické parametre, ktoré vzhľadom k veku a opotrebovanosti sa každým rokom zhoršujú. Kultúrna infraštruktúra zahŕňa aj verejné priestranstvá a otvorené priestory na zhromažďovanie, rekreáciu a trávenie voľného času, pešie zóny, námestia, parky a verejnú zeleň,

ktorej je v Petržalke pomerne dosť, ale len veľmi málo z uvedených priestorov je využiteľných a využívaných na kultúrne ciele.

Prostredníctvom kultúrnych inštitúcií v spolupráci so súkromným sektorom sa čoraz častejšie darí pripravovať a zabezpečovať množstvo podujatí, ktoré majú výchovno-vzdelávací charakter, podporujú rozvoj zručností, kompetencií a talentu .

Medzi spoločenské nástroje podpory kultúry patria aj oceňovania kultúrnych počinov a osobností a oceňovanie Osobností Petržalky (Junior, Senior).

K najvýznamnejším nástrojom sprístupňovania kultúry a informácií patria digitálne technológie a médiá, sprístupňovanie informácií o kultúre a sprostredkovanie kultúrnych služieb v elektronickej forme.

Okrem toho je nutné trvať na tom, aby kompetentné organizácie po odbornom spracovaní poskytli mestskej časti kompletnú pasportizáciu a všetky dostupné informácie o jednotlivých kultúrnych a historických pamiatkach, ako aj iných umeleckých alebo pamätných objektoch umiestnených v Petržalke a aby tieto informácie boli sprístupnené aj širokej verejnosti. Rovnako by sme mali trvať na dôslednej ochrane pamiatok a ostatných objektov z hľadiska zachovávania historických hodnôt.

6. SWOT analýza východiskovej situácie stavu kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka

6.1. Silné stránky

- tradičné a obľúbené podujatia, všeobecná informovanosť o práci kultúrnych zariadení a záujem širokej verejnosti o ňu
- kreatívni ľudia a dlhoročné skúsenosti s realizáciou rôznorodých kultúrnych projektov,
- pozitívny postoj zamestnancov k získavaniu a rozširovaniu zručností, záujem o zvyšovanie odbornosti.

6.2. Slabé stránky

- zhoršujúci sa stavebno-technický stav aj stav vybavenia kultúrnych zariadení
- nedostatočné finančné a materiálne zabezpečenie kultúrnych zariadení
- chýbajúce exteriérové priestory na realizáciu väčších podujatí mimo obytných domov
- nesytmová a nedostatočná finančná podpora kultúrnych aktivít zo strany grantových systémov štátu
- chýbajúca motivácia pracovníkov kultúrnych zariadení
- rozpor medzi poslaním, cieľmi a reálnymi možnosťami kultúrnych zariadení, nedostatočná ekonomická nezávislosť
- prevažne zastaraná kultúrna infraštruktúra - vysoká energetická náročnosť, zastaranosť priestorov, nedostatočné vybavenie
- zastaralé formy a metódy kultúrno-osvetových aktivít
- absencia koncepčného odborného a metodického riadenia v niektorých oblastiach
- chýbajúci systém ďalšieho vzdelávania pracovníkov v oblasti kultúry
- nedostatočná jazyková vybavenosť zamestnancov, vysoký vekový priemer, nedostatok odborných pracovníkov
- málo efektívne systémy riadenia
- málo efektívny manažment
- nízke mzdové ohodnotenie, veľké množstvo práce nadčas, hlavne počas dní pracovného pokoja

- dlhodobá fixácia počtu zamestnancov, nepomer rozloženia síl, kumulácia funkcií a vyčerpanosť personálu, poddimenzovaný počet odborných zamestnancov a pomocného personálu
- nedostatočné informácie a chýbajúce kapacity pre sledovanie aktivít občianskych združení, či množstva a kvality podujatí
- malá prepojenosť so školami
- zastaralé a málo atraktívne formy výchovno-vzdelávacích podujatí
- nedostatočná propagácia podujatí

6.3. Príležitosti

- efektívnejšie a častejšie využívanie grantov
- spolupráca s tretím sektorom, inými kultúrnymi subjektmi,
- komerčné aktivity smerom k získaniu financií,
- priestor pre prehĺbovanie väzieb kultúrno-osvetovej činnosti s hospodárskym rozvojom mestskej časti najmä v oblastiach ako sú rozvoj turizmu, a vzdelávanie spoločnosti,
- potreba skvalitnenia kultúrno-výchovných podujatí
- zvýšenie záujmu verejnosti o zmysluplné trávenie voľného času, najmä detí a mládeže popularizovaním kultúrno-osvetovej činnosti,
- poskytovanie komplexnejších kultúrnych služieb a kultúrno-vzdelávacích aktivít,
- pravidelné stretnutia pracovníkov z rôznych kultúrno-osvetových zariadení za účelom výmeny skúseností
- oživovanie tradície,
- spolupráca s médiami.
- zodpovednejšie riadenie

6.4. Ohrozenia

- zvyšujúce sa náklady na organizovanie kultúrnych podujatí,
- slabá motivácia účinkujúcich
- odchod kvalifikovaných zamestnancov a nezáujem mladých ľudí spôsobený nízkym mzdovým ohodnotením a vysokou mierou práce nadčas v dňoch pracovného pokoja
- málo efektívna spolupráca medzi jednotlivými kultúrno-osvetovými zariadeniami na všetkých úrovniach
- nepriama politizácia procesov strategického plánovania – fungovanie „od volieb do volieb“
- nedostatok nezávislých finančných zdrojov určených na podporu kultúrnych aktivít v sektore verejných financií
- prílišný dôraz na finančnú efektívnosť kultúrnych inštitúcií
- snaha o komercializáciu kultúry
- strata prirodzeného záujmu verejnosti o niektoré umelecké žánre a uprednostňovanie komerčných žánrov
- výrazná zmena celkových existenčných podmienok kultúrnych zariadení
- klesajúci počet ľudových remeselníkov a interpretov, nenávratná strata dokumentácie
- ekonomicky slabé obyvateľstvo vo vzťahu ku kultúrnym aktivitám
- úbytok „kulturákov“.

7. Vízia, priority a strategické ciele rozvoja kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka

Priority:

- rozvíjať , skvalitňovať kultúrno-osvetovú činnosť
- skvalitniť podmienky na činnosť kultúrno-osvetových zariadení (po stránke personálnej, finančnej, priestorovej a technickej)
- motivovať kultúrno-osvetových pracovníkov
- podporovať a motivovať organizácie a jednotlivcov zaoberajúcich sa kultúrno-osvetovou činnosťou na miestnej úrovni (komisia kultúry)

7.1. Vízia rozvoja kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka

Kultúra je jedným zo základných aspektov vo výchove a vzdelávaní človeka. Vzdelávanie nemá byť len o odovzdávaní informácií, ale má prispieť ku kultivácii človeka. Kultúra uchováva hodnoty minulosti a našim cieľom je aby vytvárala trvalé hodnoty v tvorbe kultúry budúcnosti.

Jedným zo základných predpokladov pre zachovanie a rozvíjanie kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka je dostatočné množstvo finančných prostriedkov, ktoré sú potrebné na realizáciu rôznych kultúrnych podujatí. Kultúra má totiž popri schopnosti humanizovať, kultivovať a estetizovať život, rozvíjať ľudskú tvorivosť, originalitu a posilňovať súdržnosť. Prispieva k ekonomickému a sociálnemu rozvoju spoločnosti.

Kultúra v mestskej časti Bratislava-Petržalka by mala slúžiť na uspokojenie kultúrnych potrieb rôznorodých skupín obyvateľstva. Každý by sa mal cítiť kultúrne a spoločensky vyžité a naplnený zmyslovými zážitkami. Mestská časť Bratislava-Petržalka by mala slúžiť ako moderné centrum umenia, vzdelanosti a európskeho kultúrneho dedičstva.

7.2. Priority riadenia, rozvoja kultúry a strategické ciele v mestskej časti Bratislava-Peržalka

- Dosiahnuť aby kultúra bola uznaná ako ekonomický faktor sociálnej a občianskej integrácie
- Ochranoť a rozvíjať kultúrne dedičstvo, uspokojovať a rozvíjať kultúrne a duchovné potreby obyvateľov i návštevníkov mestskej časti Bratislava-Petržalka
- Podporovať inovatívne prístupy v oblasti prezentácie kultúry, rozvoja tvorivosti a zvyšovania kvality kultúrnej produkcie, rozvíjať manažérske zručnosti a kreativitu zamestnancov
- Zabraňovať úpadku emocionálnych a etických hodnôt, tmiť šírenie nevkusu a kultúrnej negramotnosti
- Zvyšovať uvedomenie si vlastnej kultúrnej identity, prispievať k spolupodieľaní sa na vytváraní kultúrnej rozmanitosti Európy
- Vytvoriť podmienky pre reprezentáciu kultúry mestskej časti v zahraničí
- Vnímať kultúru ako strategické odvetvie rozvoja spoločnosti

- Posilniť verejný záujem o kultúru

- zabezpečiť fungovanie kultúrnych zariadení v nadväznosti na aktuálne potreby
--

7.3. Strategické nástroje rozvoja

- Finančné nástroje
- Legislatívne nástroje
- Koordinačné a riadiace nástroje
- Monitorovacie, hodnotiace a vývojové nástroje
- Výchovno-vzdelávacie a spoločenské nástroje
- Sprístupňovanie kultúry cez médiá, v elektronickej a tlačenej forme a výmena informácií o kultúre
- Procesy strategického plánovania a rozvoja mestskej časti Bratislava-Petržalka

7.4. Krátkodobé ciele

Pokračovať v organizovaní podujatí, ktoré už majú tradíciu: Petržalské dni, Vianočná Petržalka, Maškarný ples, Teplákový bál, podujatia organizované miestnou knižnicou, Večery autentického folkóru, atď.
--

Obohatiť programy o nové projekty.

Vytvárať priestor pre rozvíjanie mladých a nových talentov .
--

Využívať marketingové nástroje na zvýšenie počtu návštevníkov a tým aj príjmov aby sa postupne odstránil nepomer medzi príjmami a výdajmi.
--

Vytvorenie funkčného systému viaczdrojového financovania kultúry.

Zabezpečiť vysokú umeleckú úroveň programov a vlastných kolektívov neustálym vplyvom šírenia kvalitnej kultúry na širokú divácku verejnosť a prostredníctvom organizovania podujatí rôznych žánrov vytvoriť z mestskej časti Bratislava-Petržalka kultúrno – spoločenské centrum.

Zrekonštruovať kultúrne zariadenia mestskej časti Bratislava-Petržalka aby naďalej spĺňali svoj účel a boli reprezentatívnym prostredím vhodným na organizovanie kultúrno spoločenských akcií a podujatí.

Zlepšiť metódy informovanosti o dianí v kultúre a kvalitu propagácie.

7.5. Strednodobé ciele do r. 2018

Zrekonštruovať kultúrne zariadenia mestskej časti Bratislava-Petržalka aby naďalej spĺňali svoj účel a boli reprezentatívnym prostredím vhodným na organizovanie kultúrno spoločenských akcií a podujatí.
Zlepšiť metódy informovanosti o dianí v kultúre a kvalitu propagácie.
Udržiavať existujúce a vytvárať nové medzinárodné kontakty a partnerské vzťahy
Posilnenie výchovno - vzdelávacej úlohy kultúry – podporovať programy a projekty pre deti a mládež, podieľať sa na prepojení kultúrnych produktov a služieb s výchovno – vzdelávacím procesom v školstve
Príprava projektov v spolupráci s agentúrami

7.6. Dlhodobé ciele

Zrekonštruovať kultúrne zariadenia mestskej časti Bratislava-Petržalka aby naďalej spĺňali svoj účel a boli reprezentatívnym prostredím vhodným na organizovanie kultúrno spoločenských akcií a podujatí.
Zlepšiť metódy informovanosti o dianí v kultúre a kvalitu propagácie.
Udržiavať existujúce a vytvárať nové medzinárodné kontakty a partnerské vzťahy
Posilnenie výchovno - vzdelávacej úlohy kultúry – podporovať programy a projekty pre deti a mládež, podieľať sa na prepojení kultúrnych produktov a služieb s výchovno – vzdelávacím procesom v školstve
Príprava projektov v spolupráci s agentúrami
Rozvoj spolupráce s Prahou 5 a ďalšími zahraničnými mestami najmä v blízkom okolí Bratislavy

7.7. Monitoring a hodnotenie

Neustále sledovať záujmy obyvateľstva a trendy v kultúre. Reflektovať na aktuálne spoločenské a kultúrne dianie. Aplikovať moderné prvky a myšlienky kultúrnych smerov. Venovať systematickú pozornosť zmenám vývoja kultúrnej spotreby obyvateľstva, zmenám kultúrnych vzorcov a návykov obyvateľstva, ekonomike kultúry, dostupnosti kultúrnych služieb, stavu kultúrnej infraštruktúry či kultúrneho povedomia.

7.8. Súčinnosť oddelení pri napĺňaní cieľov

Pre efektívne vytváranie podmienok pre rozvoj kultúry ako celku vrátane kultúrneho povedomia obyvateľov mestskej časti je nevyhnutná kooperácia všetkých zainteresovaných oddelení Miestneho úradu Bratislava-Petržalka. Najmä v oblasti finančnej, investičnej. Nevynímajúc životné prostredie, projektové riadenie, sociálne služby, školstvo, šport.

7.9. Vonkajšie vzťahy a väzba

- Medzinárodné kontakty
- Kontakty v rámci Slovenska
- AÚ SAV, univerzity
- Magistrát hlavného mesta
- Pamiatkový úrad
- Základné, stredné školy,
- Základné umelecké školy
- Mimovládne organizácie

7.10. Propagácia, reklama, PR aktivity

- Propagácia: www.petrzalka.sk, FCB profil Viem byť Petržalčan, Petržalské noviny, elektronická tabuľa vo vestibule, Petržalský newsletter, plagáty, pozvánky, bulletiny, letáky, transparenty
- Reklama: reklamné predmety pre súťažiacich, upomienkové predmety pre účinkujúcich
- PR aktivity: tlačové správy, PR články v časopisoch a novinách, jednorázové a periodické rozhovory v rádiách a v televízii

8. Záver

Zámerom návrhu Konceptie rozvoja kultúry mestskej časti Bratislava-Petržalka je zmapovanie hlavných okruhov problémov a možností ďalšej podpory rozvoja kultúry v podmienkach mestskej časti Bratislava-Petržalka. Konceptia poukazuje na potrebu širšieho vnímania a chápania kultúry ako prierezového nástroja miestneho a regionálneho rozvoja a ako katalyzátora dôležitých spoločenských, ekonomických, sociálnych a environmentálnych procesov.

Podmienkou ďalšieho rozvoja kultúry je vhodná legislatíva, optimálne nastavené grantové systémy, optimalizácia riadiacich procesov v oblasti kultúry a čo najlepšie a najefektívnejšie využitie štrukturálnych fondov pre oblasť kultúry. Dobré nastavenie nástrojov kultúrnej politiky umožní úspešne realizovať a dosahovať ciele a zámery rozvoja kultúry v mestskej časti Bratislava-Petržalka.

Informácie čerpané:

*z publikácie www.petrzalka.sk, autori: Jozef Schwarz (texty), Ján Kuchta (foto), Mestská časť Bratislava-Petržalka, Miestna knižnica Petržalka
zo Štatistického úradu SR, iné materiály prístupné na internete*